

O AMATERIZMU

Marko Padovan, Vela Luka
marko@timbolje.com

Uvod iz Wikipedije:

Prekarni radnici (ili prekarijat - neologizam stvoren kombinacijom riječi precarius lat. nesiguran i završetkom -ijet iz pojma proleterijat) su radnici koji pate zbog prekarnosti, teške opstojnosti u životu bez predvidljivosti ili sigurnosti, koji utječe na materijalno ili psihološko stanje. Glavna karakteristika prekarnosti je nesigurnost, rad na određeno vrijeme, povremeni i privremeni rad, i niska ili nikakva radna prava i zaštita. To su sezonski radnici, radnici na crno, slobodnjaci koji žive od honorara, ugovorni radnici, oni koji obavljaju povremene poslove preko raznih agencija, stručnjaci koji rade po projektima... Za razliku od generacija iz razdoblja socijalne države u Europi, koje su mogle računati na teško stečena radnička prava i socijalne ugodnosti kao što je stalno zaposlenje koje im je osiguralo mirovinsko i zdravstveno osiguranje, definirano osmosatno radno vrijeme, godišnje odmoro, slobodne vikende i sindikalno organiziranje, današnji radnik postindustrijskog globalnog kapitalizma često može računati samo na permanentnu nesigurnost.

Gospodarstvo

Vela Luka već dugo živi djelomični prekarijat. Živjela ga je i za vrijeme diktature proletarijata, ali povrh redovnog radnog vremena za povećanje životnog standarda. Zaposlenje je osiguravalo ono nužno, a *faturete* ili posao van radnog vremena su stvarale višak. Može i obratno. Tako je nekako opet i danas. U međuvremenu je Vela Luka preživjela tranziciju živeći tu prekarnu, tzv. *uber* i *airbnb*

ekonomiju i prije nego je zavládala globalno. Svatko zna malo o svemu, a o ničemu ne zna puno, ali dovoljno za odgovoriti na potražnju na tržištu bez odgovarajuće profesionalne ponude. Veliki su se sustavi urušili i više ih ne izgrađujemo jer iz grešaka se uči, svatko je sam za sebe.

Vela Luka već dugo živi djelomični prekarijat. Malo redovni posao, malo turizam, malo poljoprivredu, malo hobi obrtništvo. Godišnji za masline, bolovanje za lozu. Grije se dnevni prostor, a kuća ne. Ova lokalna ekonomija preživjela je sve krize jer je isprepletena i žilava, ali zbog toga i teško raste.

Specijalizacija se drži rizičnom, diverzificiraju se prihodi radeći više različitih stvari onako kako investitori školski diverzificiraju ulaganja – nikad sva jaja u jednu košaru. Malo redovni posao, malo turizam, malo poljoprivredu, malo hobi obrtništvo. Godišnji za masline, bolovanje za lozu. Grije se

dnevni prostor, a kuća ne. Ova lokalna ekonomija preživjela je sve krize jer je isprepletena i žilava, ali zbog toga i teško raste. Značajniji rast je nemoguć bez specijalizacije i udruživanja, bez strukturiranja i discipline. Možda smo i pošteđeni te muke. Ipak, čini se kako to sada zahvaća i svijet. Popularna *uber* i *airbnb* ekonomija, gdje je idealno svaka osoba tvrtka koja se može honorarno baviti čime želi, odnosno napraviti od hobija posao. Globalno je to moguće tek sad kad je tehnologija od svijeta napravila selo, a za nas je to već dugo tako, iako nije računalno koordinirano.

Politika

Amaterizam se u politici događa kao aktivizam. Politikom se profesionalno više nitko ne želi baviti. U tom opustošenom političkom polju može se uspješno djelovati aktivistički, bez povjerenog mandata i kroz politički pritisak oslobođen odgovornosti realizirati određenu zamisao. Legitimitet se ne stječe već podrazumijeva kao nagrada za trud. Nekako smo se uvjerali da višeništa (društveno) ne radimo i da se nešto mora napraviti. Aktiviramo se povremeno, na zahtjev, jednako kako konzumiramo zabavne i kulturne sadržaje. Očekujemo uspjeh, a ako se ne dogodi izražavamo nezadovoljstvo kao nezadovoljni korisnici usluge život. Mi smo svi, ponajviše, potrošači pa i politiku radije konzumiramo nego proizvodimo. Čak su nam i ulice numerirane kao bezvremenski artikli, ideološki očišćene na ponos cijelom suvremenom svijetu. Individualci, inače slabo prisutni u političkom životu, neočekivano se lakše aktiviraju unutar struktura koje se vole nazivati kolektivom, vjerojatno zbog izostanka istaknutog vođe i osjećaja jedinstva oko konkretnog cilja. Zbog jasne proturječnosti kolektiva individualaca takve organizacije su operativne samo na kratko vrijeme i na konkretnoj temi koja je i potaknula okupljanje inače nepovezanih ljudi. Kako se budu širila područja borbe, tako će aktivnosti sve više postajati političke, odnosno parapolitičke pa će se platforma institucionalizirati i prihvatiti pravila igre ili će spontano prestati postojati.

Nedavno se dogodio još jedan političko-umjetnički ili aktivističko-hobistički performans

gdje se naglasio nedostatak gledanja, slušanja i govora o temi privezišta. Ostalo je nejasno radi li se o prozivanju ili o priznanju. Već uobičajeno, ne reagira se gdje i kad je to proceduralno predviđeno nego tek kad se promjene krenu događati u fizičkom svijetu. Izgleda kako se drži da zahvat u prostoru započinje gradnjom, a ne odlukom o gradnji, kao što se drži da život započinje rođenjem, a ne začecem.

Nedavno se dogodio još jedan političko-umjetnički ili aktivističko-hobistički performans gdje se naglasio nedostatak gledanja, slušanja i govora o temi privezišta. Ostalo je nejasno radi li se o prozivanju ili o priznanju. Već uobičajeno, ne reagira se gdje i kad je to proceduralno predviđeno nego tek kad se promjene krenu događati u fizičkom svijetu.

Umjetnost

Likovno stvaralaštvo, ili popularno umjetnost, je također mnogima hobi. U smislu profesionalizacije hobija kako smo već spomenuli u području politike i gospodarstva, ovdje bi to bilo izlaganje amaterskih likovnih radova. Granice između zvanja i hobija se brišu, svatko je pozvan doprinijeti jer nema nikoga za doprinijeti po dužnosti. Svjedočili smo trenucima političke borbe za postavljanje mozaika koja je po svojim obilježjima bila aktivistička, odnosno davala je legitimitet i mandat zastupanja zajednice samoj sebi. Srećom, u svojoj provedbi, ova akcija je onako južnjački smečkana kao i oslobođena inače svojstvene gorčine i potrošenih ideoloških predložaka. Lijepo je da je u konačnici rezultat akcije oslobođen ideologije i sveden na

zajednički nazivnik, površan kakav i mora biti da bi bio zajednički i uključiv.

Slično kao grafiti devedesetih, želi se ostaviti trag, odmah i ovdje, samo kroz ozbiljniju, odnosno prihvaćeniju likovnu formu - mozaik. Grafitima se mladenački i pod svaku cijenu želi ostaviti trag u prostoru, često kršeći zakon i prkoseći autoritetima. Čini se kao da su grafiti odrasli, poprimili ozbiljniju formu mozaika, i uz svojstvenu energiju nametnuli se kao očigledan javni interes. Kod nas čak i aktivizam njeguje mainstream koncepte stvaranja senzacija poput rušenja svjetskog rekorda u svrhu promidžbe destinacije. Negdje drugdje bih od kolektiva očekivao stereotipno antikonzumeristički pristup, ali ovo je otok, ovdje je *mainstream* alternativan. Trebala su ranije biti u javni prostor istaknuta i umjetnička djela profesionalnih umjetnika, ali to je uvijek zapinjalo. Možda likovnim profesionalcima s imenom i prezimenom nije niti mjesto u prostoru gdje ulice nemaju imena, a obrtnici nemaju obrte. Kao kad useljenik s imenom i prezimenom pokušava prijeći granicu i ne ide, ali kad nahrupi kao dio mase onda granice prestaju postojati.

Mozaici su akumulirali slobodno vrijeme, rascjepkane rezultate privatnih hobija su spojili u nešto veće. Razjedinjeni individualci uspjeli

*Mozaici su akumulirali
slobodno vrijeme, rascjepkane
rezultate privatnih hobija
su spojili u nešto veće.
Razjedinjeni individualci
uspjeli su podignuti,
odnosno položiti spomenik
razjedinjenim, ali usmjerenim
individualcima. Ovo nije
spomenik zajedništvu, ovo je
spomenik amaterizmu.*

su podignuti, odnosno položiti spomenik razjedinjenim, ali usmjerenim individualcima. Ovo nije spomenik zajedništvu, ovo je spomenik amaterizmu.

Ako vlastite napore i kreativne potencijale ne kanaliziramo kroz za to predviđene, ali značajno potkapacitirane institucionalne okvire, onda im zabijamo posljednji čavao u lijes i ostajemo prepušteni direktnoj demokraciji, odnosno tiraniji većine.